

Міністерство освіти і науки, молоді та спорту України

Харківський національний автомобільно-дорожній університет

МЕТОДИЧНІ ЗАВДАННЯ
до контрольної роботи
з дисципліни: «Управління потенціалом підприємства»
для студентів заочної форми навчання
спеціальності 7.03050401 – «Економіка підприємства»

Харків, ХНАДУ 2012

Міністерство освіти і науки, молоді та спорту України

Харківський національний автомобільно-дорожній університет

До видавництва й у світ дозволяю
Проректор

І.П.Гладкий

МЕТОДИЧНІ ЗАВДАННЯ
до контрольної роботи
з дисципліни: «Управління потенціалом підприємства»
для студентів заочної форми навчання
спеціальності 7.03050401 – «Економіка підприємства»

Всі цитати, цифровий, фактичний
матеріал і бібліографічні відомості
перевірені, написання сторінок
відповідає стандартам

Затверджено
методичною радою
університету
протокол №__від ____

Укладачі:

доц.Посипай В.Г.
доц.Шершенюк О.М.

Відповідальний за випуск:

Дмитрієв І.А.

Харків, ХНАДУ 2012

Міністерство освіти і науки, молоді та спорту України

Харківський національний автомобільно-дорожній університет

МЕТОДИЧНІ ЗАВДАННЯ
до контрольної роботи
з дисципліни: «Управління потенціалом підприємства»
для студентів заочної форми навчання
спеціальності 7.03050401 – «Економіка підприємства»

Затверджено методичною
радою університету
протокол № ____ від _____

Харків, ХНАДУ 2012

Укладачі: доц.Посипай В.Г.
доц.Шершенюк О.М.

Кафедра економіки підприємства

ЗАГАЛЬНІ ВКАЗІВКИ

Сучасний економічний розвиток свідчить про необхідність використання нових теоретичних підходів, прикладного інструментарію, які уможливають ефективне подолання складними соціально-економічними системами господарювання різних рівнів невизначеності динамічного ринкового середовища та дають змогу своєчасно адаптуватися до нього.

Для ефективного функціонування і забезпечення конкурентоспроможності підприємств та інших суб'єктів господарювання необхідно якісно розвивати матеріально-технічні, структурно-функціональні, соціально-трудова та інші елементи потенціалу.

Це зумовлює виключну увагу керівників підприємницьких структур до ефективного управління технологічними й організаційними змінами, а особливо до алгоритмів визначення та ви користування їхніх потенціальних соціально-економічних можливостей.

Дисципліна “Управління потенціалом підприємства” належить до циклу професійно-орієнтованих дисциплін підготовки спеціалістів і магістрів за фаховим спрямуванням “Економіка підприємства”.

Предметом навчальної дисципліни є методи і процеси управління потенціалом підприємства.

Мета викладання дисципліни – формування системи теоретичних і прикладних знань про методи і процеси управління формуванням, функціонуванням та розвитком потенціалу підприємства як збалансованої соціально-економічної системи.

В процесі вивчення дисципліни студенти виконують одну контрольну роботу, яка складається з двох теоретичних запитань і задач. Термін подання контрольної роботи відзначається учбовим планом. У період екзаменаційної сесії з студентами проводяться практичні заняття, а також консультації. Завершується вивчення дисципліни екзаменом.

Самостійну роботу рекомендується проводити шляхом вивчення вказаної літератури та конспекту лекцій, який є у

електронному варіанті. Контрольну роботу слід виконувати лише після ознайомлення з теоретичним матеріалом.

Велику допомогу в процесі самостійної роботи студентам зможуть оказати консультації, які проводяться викладачами згідно затвердженому розкладу.

Мета виконання контрольної роботи – закріпити вивчений теоретичний матеріал, придбати навички прийняття рішень по управлінню елементами потенціалу підприємства.

Контрольна робота повинна бути акуратно оформлена і подана на перевірку.

ПРОГРАМА ДИСЦИПЛІНИ

Тема 1 Основи управління формуванням і розвитком потенціалу підприємства

Методичні та організаційно-економічні засади формування потенціалу підприємства. Модель формування потенціалу підприємства. Ефект синергії. Складність аналізу процесів формування потенціалу підприємств. Сучасні тенденції формування потенціалу підприємств. Особливості управління формуванням потенціалу підприємств залежно від специфіки підприємницької діяльності.

Література: [5, 10, 12, 15, 16, 17, 18, 19, 20]

Тема 2 Оптимізація структури потенціалу підприємства

Структура потенціалу підприємства. Характеристика складових структури потенціалу. Механізм оцінки соціально-економічної ефективності потенціалу підприємств. Система управління ефективністю потенціалу підприємства. Ресурсний підхід до оцінки ефективності. Умови оптимального розподілу ресурсів підприємства з метою одержання максимального прибутку.

Література: [1, 2, 9, 10, 11, 12, 15, 21]

Тема 3 Парадигма управління потенціалом підприємства по вартісним критеріям

Результативність розвитку потенціалу підприємства і критерії її оцінки. Фактори, які впливають на результативність потенціалу підприємства. Показник “продуктивність системи”, його зв’язок з результативністю. Управління продуктивністю. Управління грошовими потоками на підприємстві. Чистий прибуток як джерело фінансових ресурсів підприємства. Зіставлення витрат та результатів як умова раціонального функціонування потенціалу підприємства.

Література: [1, 5, 9, 11, 12, 15, 16, 20, 21]

Тема 4 Інформаційне забезпечення і сучасні технології управління складними виробничими системами

Потенціал підприємства як складна виробнича система. Системний підхід і системний аналіз потенціалу підприємства. Інформаційні системи і інформаційні технології в управлінні потенціалом підприємства. Використання інженерного підходу у реконструкції інформаційних систем. Поняття бізнес - інжинірингу. Методи реінжинірингу в інформаційних технологіях. Сучасні технології управління потенціалом підприємства. Особливості розробки інформаційної моделі нового бізнесу.

Література: [1, 5, 6, 7, 22]

Тема 5 Управління матеріально-технічним потенціалом підприємства

Склад матеріально-технічного потенціалу підприємства. Управління потенціалом основних коштів підприємства, незавершеного будівництва, нематеріальних активів. Особливості управління амортизаційними відрахуваннями підприємства по основних коштах та нематеріальних активах. Управління потенціалом оборотних активів підприємства: товарно-

матеріальними запасами, дебіторською та кредиторською заборгованістю.

Література: [1, 3, 5, 8, 9, 10, 11, 15, 21]

Тема 6 Система управління формуванням і використанням трудового потенціалу підприємства

Роль і значення трудового потенціалу в економічних відносинах. Особливості і складові системи управління трудовим потенціалом підприємства. Напрямки удосконалення управління трудовим потенціалом в умовах ринкової економіки. Аналіз забезпеченості і ефективності використання трудових ресурсів на підприємстві. Особливості та алгоритм управління трудовим потенціалом підприємства.

Література: [1, 8, 11, 12, 14, 15, 17, 21]

Тема 7 Управління конкурентоспроможністю потенціалу підприємства

Конкурентоспроможність потенціалу підприємства та її рівні. Методи оцінки конкурентоспроможності потенціалу підприємства. Особливості індикаторного методу оцінки конкурентоспроможності потенціалу підприємства за економічними й соціальними стандартами. Методи оцінки могутніх і слабких сторін діяльності підприємства. Методика вивчення конкурента.

Література: [1, 5, 11, 12, 13, 15]

Тема 8 Система антикризового управління потенціалом підприємства

Сутність антикризового управління. Поняття передкризового стану і банкрутства підприємства. Система антикризового управління, її складові. Роль гнучкості потенціалу підприємства в утворенні системи антикризового управління. Класифікація

проблем антикризового управління. Технологія антикризового управління потенціалом підприємства. Діагностика криз.

Література: [1, 4, 8, 11]

Тема 9 Механізм та інструменти протидії кризовим процесам

Стратегія і тактика управління передкризовим станом і банкрутством потенціалу підприємства. Захисна тактика, можливості її використання, позитивні і негативні сторони. Наступальна тактика, її основа. Сутність стратегічних заходів. Особливості управління потенціалом підприємства в передкризовий період і в період банкрутства. Санація як основа оздоровлення фінансового стану підприємства в кризовій ситуації.

Література: [1, 4, 8, 11]

Тема 10 Управління результативністю використання потенціалу підприємства

Результативність розвитку потенціалу підприємства і критерії її оцінки. Фактори, які впливають на результативність потенціалу підприємства. Управління грошовими потоками на підприємстві. Управління формуванням операційного прибутку підприємства на основі системи “витрати, обсяг реалізації і прибуток”. Управління операційними доходами, витратами, активами. Управління структурою капіталу.

Література: [1, 2, 3, 5, 8, 9, 11, 12, 13, 19, 20, 21]

Тема 11 Проектування системи управління потенціалом на підприємствах

Вимоги до системи управління потенціалом підприємства в сучасних умовах. Стратегічне управління як основа формування корпоративної культури управління. Суттєвість і методи реалізації

корпоративних форм управління. Основні організаційні форми корпоративного управління. Організаційно-управлінське відношення в системі управління.

Література: [1, 5, 6, 7, 11, 12, 16, 17]

Тема 12 Особливості інноваційного відтворення потенціалу підприємства

Технологічні інновації як основа виникнення на підприємствах організаційних, управлінських, ресурсних та маркетингових інновацій. Поняття інноваційної стратегії підприємства. Необхідність інтеграції інновацій під впливом чинників глобалізації економіки. Особливості відтворення управлінських структур на підприємствах на інтегральних принципах. Методи управління інноваційними змінами на підприємстві. Проектування управлінських інноваційних змін.

Література: [1, 5, 7, 11, 13, 16, 17]

Тема 13 Організаційно-економічне забезпечення, вдосконалення і впровадження систем управління потенціалом підприємства

Вплив розвитку потенціалу підприємства на необхідність удосконалення організаційного механізму та зміни в системі управління потенціалом. Кардинальне удосконалення системи управління потенціалом підприємства на основі методів реінжинірингу. Сутність методів ре інжинірингу в управління підприємством і його потенціалом. Економічний механізм управління потенціалом підприємства.

Література: [1, 5, 7, 9, 11, 17, 20]

ЗАВДАННЯ НА КОНТРОЛЬНУ РОБОТУ ТА ВИБІР ВАРІАНТА

Нижче наведені п'ять завдань, у кожному з котрих приведені два питання та практичне завдання у п'яти варіантах. Номер завдання, варіант задачі та питань обирають виходячи з передостанньої та останньої цифр залікової книжки.

Остання цифра шифру	Передостання цифра шифру									
	0	1	2	3	4	5	6	7	8	9
	Завдання									
	1	2	3	4	5	1	2	3	4	5
Варіант										
0	1	2	3	4	5	4	3	2	1	5
1	2	3	4	5	1	3	2	1	2	4
2	3	4	5	1	2	2	1	5	3	3
3	4	5	1	2	3	1	5	4	4	2
4	5	1	2	3	4	5	4	3	5	1
5	1	2	3	4	5	4	3	2	1	5
6	2	3	4	5	1	3	2	1	2	4
7	3	4	5	1	2	2	1	5	3	3
8	4	5	1	2	3	1	5	4	4	2
9	5	1	2	3	4	5	4	3	5	1

ЗАВДАННЯ 1

Варіант	Перше питання	Друге питання
1	Чистий прибуток як джерело фінансових ресурсів підприємства	Методичні передумови формування потенціалу підприємства
2	Перетворення звітності підприємства про прибуток в управлінську форму	Обґрунтування величини виробничого потенціалу підприємства з використанням виробничої функції
3	Розрахунок варіанта ціни продукту, що забезпечує підприємству достатній прибуток	Технологія аналізу сильних і слабких сторін підприємства

4	Предмет, зміст і задачі дисципліни	Зовнішні і внутрішні фактори конкурентноздатності підприємства
5	Корпоративний менеджмент, особливості його	Поняття циклу конкурентної переваги фірми (КПФ) і його використання в управлінні

ЗАДАЧА

1. Провести оптимізацію структури капіталу по критерію максимізації рівня фінансової рентабельності, використовуючи такі дані. Зробити висновки.

Таблиця 1.1 - Вихідні дані

№ з/п	Показники	Базовий варіант	Варіанти розрахунку				
			1	2	3	4	5
1	2	3	4	5	6	7	8
1	Сума власного капіталу	60	60	60	60	60	60
2	Можлива сума позикового капіталу	60	30	15	90	120	150
3	Загальна сума капіталу	120	90	75	150	180	210
4	Коефіцієнт фінансового левериджа (гр.2/гр. 1)	1,0	0,50	0,25	1,5	2,0	2,5
5	Коефіцієнт валової рентабельності активів, %	10	10	10	10	10	10
6	Ставка відсотка за кредит, %	8	8	8	8	8	8
7	Премія за ризик, %	1,0	0,5	-	1,5	2,0	2,5
8	Ставка відсотка за кредит з урахуванням ризику, % (гр.6+гр.7)	9,0	8,5	8,0	9,5	10,0	10,5
9	Валовий прибуток без відсотків за кредит (гр. 3×гр. 5/100)						
10	Сплачені відсотки за кредит (гр. 2×гр. 8/100)						
11	Валовий прибуток з урахуванням сплати кредиту (гр. 9 – гр. 10)						

Продовження таблиці 1.1

1	2	3	4	5	6	7	8
12	Ставка податку на прибуток						
13	Податок на прибуток (гр. 11× гр. 12)						
14	Прибуток у розпорядженні підприємства (гр. 11 – гр. 13)						
15	Коефіцієнт рентабельності власного капіталу (гр. 14×100/гр. 1)						

2. Провести оптимізацію структури капіталу по критерію мінімізації його вартості використовуючи такі дані. За результатом розрахунків зробити висновки.

Для здійснення господарчої діяльності на початковому етапі підприємству необхідно спрямувати активи (залучить необхідний капітал) у сумі 100 тис. ум. грош. один. підприємство організується у формі акціонерного товариства відкритого типу. При мінімальному рівні дивідента у розмірі 7 % акції можуть бути реалізовані на суму 25 тис. ум. грош. один. Подальше збільшення обсягу реалізації акцій може привести до збільшення розміру сплат по дивідендам. Мінімальна ставка відсотка за кредит (ставка без ризику) складає 8 %. Необхідно визначити при якій структурі капіталу може бути досягнута мінімальна його вартість. Розрахунки необхідно оформити у вигляді таблиці.

Таблиця 1.2 - Вихідні дані

№ з/п	Показники	Базовий варіант	Варіанти розрахунку				
			1	2	3	4	5
1	Потрібний капітал	100	100	100	100	100	100
2	Варіанти структури капіталу, %						
	а) власний (акціонерний)	40	25	50	60	70	80
	б) позиковий (кредит)	60	75	50	40	30	20
3	Рівень виплат по дивідендам, %	7,5	7,0	8,0	8,5	9,0	9,5

Продовження таблиці 1.2

1	2	3	4	5	6	7	8
4	Рівень ставки відсотка за кредит з урахуванням премії за ризик, %	10,0	11,0	9,5	9,0	8,5	8,0
5	Ставка податку на прибуток	0,25	0,25	0,25	0,25	0,25	0,25
6	Податковий коректор (1 – гр. 5)						
7	Рівень ставки відсотка за кредит з урахуванням податкового коректора (гр. 4× гр. 6)						
8	Вартість складних частин капіталу, % а) власної частини капіталу (гр. 2а× гр. 3/100) б) позикового частини капіталу (гр. 2б × гр. 7/100)						
9	Середньо виважена вартість капіталу (гр. 8а + гр. 8б)						

Вказівки

Розглядаючи запитання завдання 1 необхідно використати конспект лекцій з дисципліни (див. електронний варіант). Відповідь на зап. 2 вар. 1 [15], зап. 1 вар. 5 [16], зап. 2 вар. 2 [10]. Рішення задачі див. [2].

ЗАВДАННЯ 2

Варіант	Перше питання	Друге питання
1	Поняття синергічного ефекту	Напрямок перетворень по підвищенню конкурентноздатності потенціалу підприємства
2	Структура потенціалу підприємства	Поняття конкурентноздатності потенціалу підприємства

3	Об'єктивні складові потенціалу	Сутність управління виробничими запасами з використанням технології "just in time"
4	Суб'єктивні складові потенціалу	Управління потенціалом оборотних засобів підприємства
5	Система керування трудовим потенціалом підприємства	Формування дебіторської і кредиторської заборгованості підприємства

ЗАДАЧА

В базовому році підприємство виробило продукцію в обсязі 94,1 тис. грн., використовуючи виробничу могутність в обсязі 100 тис. грн. У звітному році випуск продукції склав 100,8 тис. грн. при виробничій могутності, яка збільшилась за рахунок введення у дію нового цеху на 15 тис. грн., за рахунок реконструкції на 2,2 тис. грн., за рахунок проведених оргтехзаходів на 2,8 тис. грн. Виробнича площа підприємства склала в базовому році 5000 кв.м, а у звітному році – 5400 кв.м. У тому числі площа цехів - відповідно 4500 і 4914 кв.м.

На підставі наведених даних потрібно:

- розрахувати баланс виробничої потужності підприємства в вартісному виразі;
- визначити зміну виробничої потужності підприємства;
- розрахувати рівень використання виробничої потужності як відношення обсягу виробництва продукції до виробничої могутності підприємства;
- порівняти використання виробничої потужності в базовому і звітному році, зробити висновки відносно результатів;
- розрахувати випуск продукції на 1 кв. м. виробничої площі і площі цехів в базовому і звітному році;

Таблиця 2.1 - Вихідні дані

Показник	Варіанти розрахунку				
	1	2	3	4	5
Випуск продукції, тис. грн.:					
в базовому році	94,1	82,3	95,8	87,9	99,9
у звітному році	100,8	100,1	96,7	98,7	109,5
Виробнича могутність підприємства, тис. грн.					
в базовому році	100	100	100	100	100
у звітному році виробнича могутність збільшилась за рахунок:					
введення у дію нового цеху	15	17	14,8	15,5	16,3
реконструкції	2,2	2,5	5	3,2	4,2
проведених оргтехзаходів	2,8	3	2,8	1,7	4
Виробнича площа підприємства, кв. м:					
в базовому році	5000	4900	4850	4800	4750
у звітному році	5400	5300	5250	5200	5150
У тому числі площа цехів, кв. м:					
в базовому році	4500	4400	4350	4200	4150
у звітному році	4914	4980	5100	5119	5150

- зробити аналіз чинників зміни обсягу випуску продукції підприємства;
- результати розрахунків і аналізу занести в таблиці 2.2 та 2.3, прокоментувати.

Таблиця 2.2 - Аналіз використання виробничої потужності підприємства

Показник	Рівень показника		Зміна
	базовий рік	звітний рік	
Випуск продукції, тис. грн.			
Виробнича могутність, тис. грн.			
Приріст виробничої потужності за рахунок:			
введення в дію нового цеху			
реконструкції			
оргтехзаходів			
Рівень використання могутності, %			

Таблиця 2.3 - Дані для аналізу використання виробничої площі підприємства

Показник	Базовий рік	Звітний рік	Зміна
Обсяг виробництва продукції, тис. грн.			
Виробнича площа, кв. м., у тому числі			
Площа цехів, кв. м.			
Питома вага площі цехів у загальній виробничій площі			
Випуск продукції на 1 кв. м., тис. грн.			
Виробничої площі			
Площі цехів			

Вказівки

Розглядаючи питання завдання 2 необхідно використати конспект лекцій з дисципліни (можливо електронний варіант), а також навчальні посібники: [16] (зап. 1 вар. 1), [15] (зап. 1 вар. 2, зап. 1 вар. 3, зап. 1 вар. 4, зап. 1 вар. 5), [14] (зап. 1 вар. 5), [5] (зап. 2 вар. 5, зап. 2 вар. 4, зап. 2 вар. 3), [15] (зап. 2 вар. 1, зап. 2 вар. 2), [1] (зап. 2 вар. 1, зап. 2 вар. 2), [13] (зап. 2 вар. 2, зап. 2 вар. 1). Рішення задачі див. [8]

ЗАВДАННЯ 3

Варіант	Перше питання	Друге питання
1	Напрямки удосконалювання управління трудовим потенціалом підприємства в умовах ринкової економіки	Управління потенціалом основних фондів підприємства
2	Аналіз забезпеченості і ефективності використання трудових ресурсів на підприємстві	Управління нематеріальними активами підприємства
3	Показники оцінки організаційного потенціалу підприємства	Управління інтелектуальною власністю підприємства

4	Оцінка виробничої потужності підрозділів і підприємства в цілому	Використання інструментальних засобів BP_{win} і ER_{win} в інформаційній системі
5	Порядок розрахунку виробничої потужності окремого підрозділу підприємства	Інформаційна система управління підприємством із застосуванням CASE - технологій

ЗАДАЧА

1. По даним таблиці 3.1 та 3.2 визначити:
 - а) забезпечення підприємства договорами на доставку матеріальних ресурсів та їх реальне використання;
 - б) стан складських запасів сировини і матеріалів.

Таблиця 3.1 - Забезпеченість потрібних матеріальних ресурсів договорами і реальне їх використання

Показник	Варіанти розрахунку				
	1	2	3	4	5
Вид матеріалу	A	A	A	A	A
Планова потрібність, т	4700	4750	4800	4850	4900
Джерела покриття потрібності, т:					
внутрішні	50	45	55	60	70
зовнішні	4650	4705	4745	4790	4830
Складено договорів, т	4420	4420	4420	4420	4420
Забезпечення потрібності договорами, %					
Надійшло матеріалу від постачальників, т	4050	4070	4090	4120	4185
Виконання договору, %					

Таблиця 3.2 - Аналіз стану запасів матеріальних ресурсів

Показник	Варіанти розрахунку				
	1	2	3	4	5
Вид матеріалу	A	A	A	A	A
Середньодобова витрата, т	20	30	40	25	35
Фактичний запас: т дні	8	11	13	14	10
Норма запасу, доба					
максимальна	12	13	15	16	12
мінімальна	13	14	16	15	11
Відхилення від максимальної норми, т дні					

2. На підставі даних таблиці 3.3 необхідно провести аналіз впливу факторів на матеріаловіддачу або матеріалоемність продукції, якою оцінюють ефективність використання матеріальних ресурсів підприємства.

Таблиця 3.3 - Дані для аналізу матеріалоемності продукції

Показник	Сума, грн.				
	Варіанти розрахунку				
	1	2	3	4	5
1. Витрати матеріалів на виробництво продукції:					
а) за планом $\Sigma(VB\Pi_{i\text{пл}} \times UР_{i\text{пл}} \times ЦM_{i\text{пл}}) + H_{\text{пл}}$	28168	29162	28750	28565	28348
б) по плану, перерахованому на фактичний випуск продукції $\Sigma(VB\Pi_{i\text{пл}} \times UР_{i\text{пл}} \times ЦM_{i\text{пл}}) \times (T\Pi_{\phi} / T\Pi_{\text{пл}}) + H_{\text{пл}}$	28765	29085	28850	28954	29412
в) по плановим нормам і плановим цінам на фактичний випуск продукції $\Sigma(VB\Pi_{i\phi} \times UР_{i\text{пл}} \times ЦM_{i\text{пл}}) + H_{\text{пл}}$	29895	29322	29278	29384	29789
г) фактична по плановим цінам $\Sigma(VB\Pi_{i\phi} \times UР_{i\phi} \times ЦM_{i\text{пл}}) + \Sigma(K_{i\phi} \times Ц_{\text{міпл}})$	30385	30412	30165	30246	30528
д) фактично $\Sigma(VB\Pi_{i\phi} \times UР_{i\phi} \times ЦM_{\phi}) + \Sigma(K_{i\phi} + Ц_{\text{міф}})$	31746	31499	30857	31623	31289

Продовження таблиці 3.3

1	2	3	4	5	6
2. Вартість товарної продукції:					
а) по плану $\Sigma(VB\Pi_{iпл} \times ЦП_{iпл})$	96000	96100	96200	96300	96400
б) фактично при плановій структурі і планових цінах $\Sigma(VB\Pi_{iф} \times ЦП_{iпл}) + \Delta TP_{уд}$	98500	99000	99500	99600	99650
в) фактично при фактичній структурі і по плановим цінам $\Sigma(VB\Pi_{iф} \times ЦП_{iпл})$	100800	100900	100950	200000	200100
г) фактично $\Sigma(VB\Pi_{iф} \times ЦП_{iф})$	104300	101400	104500	103600	104500

Умовні позначення у табл.3.3:

ТП- обсяг валової (товарної) продукції в вартіснім виразі;

VB\Pi – обсяг випуску продукції;

Уді – структура випуску продукції;

ЦП – ціна продукції;

МВ – матеріальні витрати;

УР – витрати матеріалів на одиницю продукції;

ЦМ – ціна матеріалів;

Н – постійні матеріальні витрати;

Результати факторного аналізу представити у вигляді таблиці.

Таблиця 3.4 - Факторний аналіз матеріалоемності продукції

Показник	Умови розрахунку					Порядок розрахунку матеріалоемності	Величина матеріалоемності
	Обсяг виробництва	Структура продукції	Питома витрата сировини	Ціна матеріалів	Ціна продукції		
План	План	План	План	План	План		
„а”	Факт	План	План	План	План		
„б”	Факт	Факт	План	План	План		
„в”	Факт	Факт	Факт	План	План		
„г”	Факт	Факт	Факт	Факт	План		
ФАКТ	ФАКТ	ФАКТ	ФАКТ	ФАКТ	ФАКТ		

Провести аналіз зміни величини матеріалоемності (остання графа таблиці) за рахунок обсягу випуску продукції, структури

виробництва, питомої витрати сировини, цін на сировину і матеріали, ціни на продукцію. Проаналізувати вплив окремих факторів на зміну величини матеріалоемності продукції.

Вказівки

При відповідях на питання необхідно використати конспект лекцій з дисципліни (можливо електронний варіант) а також навчальні посібники: [15] (зап. 1 вар. 1), [14] (зап. 2 вар. 2), [1] (зап. 1 вар. 3), [5] (зап. 1 вар. 4, зап. 1 вар. 5), [10] (зап. 1 вар. 4, зап. 1 вар. 5), [5] (зап. 2 вар. 1, зап. 2 вар. 2, зап. 2 вар. 3), [15] (зап. 2 вар. 2, зап. 2 вар. 3), [5] (зап. 2 вар. 4, зап. 2 вар. 5), [6] (зап. 2 вар. 4, зап. 2 вар. 5). Рішення задачі див. [8].

ЗАВДАННЯ 4

Варіант	Перше питання	Друге питання
1	Поняття притоку і відтоку грошових коштів підприємства	Характеристика CALS – технології
2	Механізм управління грошовими потоками на підприємстві	Суттєвість методів реінжинірингу в управлінні підприємством
3	Розрахунок грошових потоків по видах діяльності і в цілому по підприємству	Діагностика криз
4	Необхідність управління амортизаційними відрахуваннями на підприємстві	Технологія антикризового управління
5	Стратегія нарахування амортизації	Класифікація проблем антикризового управління

ЗАДАЧА

1. Господарча діяльність підприємства характеризується даними, наведеними в табл. 4.1.

Таблиця 4.1 - Початкові дані для факторного аналізу прибутку від реалізації продукції

Показник	Варіанти розрахунку, тис.грн.				
	1	2	3	4	5
1	2	3	4	5	6
Виручка від реалізації продукції після вирахування НДВ, акцизного податку та інших відрахувань (В):					
План	95250	45681	65874	77350	95300
План, перерахований на фактичний обсяг продаж	96600	46789	67850	78322	96640
Факт	99935	49999	69485	80639	99915
Повна собівартість реалізованої продукції (З):					
План	77350	28450	46189	56142	74565
План, перерахований на фактичний обсяг продаж	78322	29999	47546	57894	76285
Факт	80639	32450	49252	61258	78123
Прибуток від реалізації продукції (П):					
План					
План, перерахований на фактичний обсяг продаж					
Факт					

Необхідно:

- визначити суму прибутку від реалізації продукції по плану й фактичну, занести в таблицю й визначити рівень виконання плану по прибутку в звітному році.

- визначити зміну величини прибутку за рахунок обсягу й структури реалізованої продукції. Вплив зміни повної собівартості на суму прибутку визначається порівнюванням фактичної суми витрат з плановою, перерахованою на фактичний обсяг продаж.

- визначити зміну суми прибутку за рахунок цін на продукцію, вона визначається порівнюванням фактичної виручки з умовною, яку підприємство одержало б за фактичний обсяг реалізації продукції при планових цінах.

Далі необхідно отримані результати аналізу підтвердити способом цепної підстановки, послідовно змінюючи планову величину кожного факторного показника фактичною величиною.

Розрахунки представити в табл. 4.2.

Таблиця 4.2 - Розрахунок впливу факторів на зміну суми прибутку від реалізації продукції

Показник	Умови розрахунку				Порядок розрахунку	Сума прибутку, тис. грн.
	Обсяг реалізації	Структура товарної продукції	Ціна	Собівартість		
План	План	План	План	План	$V_{пл} \cdot Z_{пл}$	
Умова "а"	Факт	План	План	План	$P_{пл} \times K_{рп}$	
Умова "б"	Факт	Факт	План	План	$V_{усл} \cdot Z_{усл}$	
Умова "в"	Факт	Факт	Факт	План	$V_{ф} \cdot Z_{усл}$	
Факт	Факт	Факт	Факт	Факт	$V_{ф} \cdot Z_{ф}$	

Спочатку необхідно розрахувати коефіцієнт виконання плану по реалізації продукції ($K_{рп}$), а потім планову суму прибутку скоректувати на цей коефіцієнт (рядок 2).

$$K_{рп} = \sum VPP_{iф} / \sum VPP_{iпл} = 15760 / 15900 = 0,9912 \quad (4.1)$$

Результат занести в таблицю.

Третій рядок розраховуємо по формулі:

$$\sum (VPP_{iф} \times C_{iпл}) - \sum (VPP_{iф} \times C_{iпл}) = 96600 - 78322 \quad (4.2)$$

Четвертий рядок визначаємо по формулі:

$$\sum (VPP_{iф} \times C_{iф}) - \sum (VPP_{iф} \times C_{iпл}) = 99935 - 78322 \quad (4.3)$$

Зміна суми прибутку складає за рахунок:

- обсягу реалізації продукції

$$\Delta P_{рп} = P_{ум1} - P_{пл} \quad (4.4)$$

- структури товарної продукції

$$\Delta P_{стр} = P_{ум2} - P_{ум1} \quad (4.5)$$

- середніх цін реалізації:

$$\Delta\Pi_{\text{ц}} = \Pi_{\text{ум3}} - \Pi_{\text{ум2}} \quad (4.6)$$

- собівартості реалізованої продукції:

$$\Delta\Pi_{\text{с}} = \Pi_{\text{ф}} - \Pi_{\text{ум3}} \quad (4.7)$$

Далі необхідно дати обґрунтування факторів виконання плану прибутку і зробити висновок.

2. Належить виконати аналіз плану і динаміку прибутку від реалізації окремих видів продукції по даним табл. 4.3.

Таблиця 4.3 - Факторний аналіз прибутку від реалізації окремих видів продукції

Вид продукції	Кількість реалізованої продукції, од.		Середня ціна реалізації, грн.		Собівартість од. продукції, грн.		Сума прибутку від реалізації продукції, тис. грн.		Відхилення від планового прибутку, тис. грн.			
	план	факт	план	факт	план	факт	план	факт	Загальне	У тому числі за рахунок:		
										обсягу	ціни	собіварт.
А	5700	4850	5000	5200	4000	4500						
В	5600	5300	6000	6150	5000	5120						
С	2700	3050	7000	7350	5100	5660						
Д	1900	2560	7500	7800	5874	5750						
Разом	15900	15760										

Для розрахунків прибутку по окремих видах продукції необхідно використати модель $\Pi_i = \text{ВРП}_i \times (\text{Ц}_i - \text{С}_i)$, спосіб цепної підстановки показників, наведених в табл. 4.2 і методику пункту 1.

Таким чином розрахункові моделі будуть мати такий вираз:

$$\Pi_{\text{пл}} = \text{ВРП}_{\text{пл}}(\text{Ц}_{\text{пл}} - \text{С}_{\text{пл}}); \quad (4.8)$$

$$\Pi_{ум1} = VР\Pi_{\phi}(Ц_{пл} - C_{пл}) \quad (4.9)$$

$$\Pi_{ум2} = VР\Pi_{\phi}(Ц_{\phi} - C_{пл}); \quad (4.10)$$

$$\Pi_{\phi} = VР\Pi_{\phi}(Ц_{\phi} - C_{\phi}); \quad (4.11)$$

$$\Delta\Pi_{общ} = \Pi_{\phi} - \Pi_{пл}; \quad (4.12)$$

$$\Delta\Pi_{врп} = \Pi_{ум1} - \Pi_{пл}; \quad (4.13)$$

$$\Delta\Pi_{ц} = \Pi_{ум2} - \Pi_{ум1}; \quad (4.14)$$

$$\Delta\Pi_{с} = \Pi_{\phi} - \Pi_{ум2}. \quad (4.15)$$

Вказівки

Для відповіді на питання необхідно використати конспект лекцій з дисципліни (можливо електронний варіант), а також такі літературні джерела: [5] (зап. 1 вар. 1, зап. 1 вар. 2, зап. 1 вар. 3, зап. 1 вар. 4, зап. 1 вар. 5), [11], [2], [8], [12], [5] (зап. 2 вар. 1, зап. 2 вар. 2), [6] (зап. 2 вар. 1), [4] (зап. 2 вар. 3, зап. 2 вар. 4, зап. 2 вар. 5), [11], [1]. Рішення задачі див. [8], [2].

ЗАВДАННЯ 5

Варіант	Перше питання	Друге питання
1	Прискорені методи нарахування амортизації	Суттєвість антикризового управління
2	Характеристика методу зменшення залишкової вартості	Тактика протидії кризовим процесам
3	Характеристика методу дигресивної амортизації	Стратегія протидії кризовим процесам
4	Характеристика виробничого методу нарахування амортизації	Інструментарій антикризового управління
5	Амортизація нематеріальних активів підприємства	Механізм антикризового управління і його дія

ЗАДАЧА

1. Коефіцієнт поточної ліквідності підприємства на початок року складає 1,5, а на кінець року – 1,6. Необхідно визначити спроможність даного підприємства на протязі 6 місяців довести рівень даного коефіцієнта до нормативного – 1,7. Крім того, необхідно провести інтегральну бальну оцінку фінансової стійкості використовуючи систему групування підприємства по критеріях оцінки фінансового стану (табл. 5.1).

Таблиця 5.1 - Система групування підприємств по критеріях оцінки фінансового стану

Показник	Межі класів згідно критеріям					
	1 кл., бал	2 кл., бал	3 кл., бал	4 кл., бал	5 кл., бал	6 кл., бал
1. Коефіцієнт абсолютної ліквідності	0,25 й вище - 20	0,2 - 16	0,15 - 12	0,1 - 8	0,05 - 4	Менше 0,05 - 0
2. Коефіцієнт швидкої ліквідності	1 й вище - 18	0,9 - 15	0,8 - 12	0,7 - 9	0,6 - 6	Менше 0,5 - 0
3. Коефіцієнт поточної ліквідності	2 й вище - 16,5	1,9-1,7 - 15-12	1,6-1,4 - 10,5-7,5	1,3-1,1 - 6-3	1,0 - 1,5	Менше 1 - 0
4. Коефіцієнт фінансової незалежності	0,6 й вище - 17	0,59-0,54 - 15-12	0,53-0,43 - 11,4-7,4	0,42-0,41 - 6,6-1,8	0,4 - 1	Менше 0,4 - 0
5. Коефіцієнт забезпечення власними оборотними коштами	0,5 й вище - 15	0,4 - 12	0,3 - 9	0,2 - 6	0,1 - 3	Менше 0,1 - 0
6. Коефіцієнт забезпечення запасів власним капіталом	1,0 й вище - 15	0,9 - 12	0,8 - 9	0,7 - 6	0,6 - 3	Менше 0,5 - 0
Мінімальна вага межі	100	85 - 64	63,9 - 56,9	41,6 - 28,3	18	---

1 клас – підприємства з гарним запасом фінансової стійкості, що дозволяє бути упевненим у поверненні позикових засобів.

2 клас – підприємства, що демонструють деякий ступінь ризику по заборгованості, але ще не розглядаються як ризиковані.

3 клас – проблемні підприємства. Тут навряд чи існує ризик утрати засобів, але повне одержання відсотка представляється сумнівним.

4 клас – підприємства з високим ризиком банкрутства навіть після вживання заходів по фінансовому оздоровленню. Кредитори ризикують утратити свої засоби і відсотки.

5 клас – підприємства найвищого ризику, практично неспроможні.

Коефіцієнт поновлення платоспроможності, за період – 6 місяців, буде складати:

$$K_{П.П.} = \frac{K_{ЛИК.1} + 6 / T \times (K_{ЛИК.1} - K_{ЛИК.0})}{K_{ЛИК.(НОРМ)}} \quad (5.1)$$

де $K_{ЛИК.1}$ та $K_{ЛИК.0}$ - відповідно фактичне значення коефіцієнта ліквідності на кінець і на початок звітної періоду;

$K_{ЛИК.(НОРМ)}$ - нормативне значення коефіцієнта поточної ліквідності;

6 – період поновлення платоспроможності, міс.;

T – звітний період.

Якщо $K_{ПП} > 1$, то у підприємства є реальна можливість відновити свою платоспроможність, і навпаки, якщо $K_{ПП} < 1$ – у підприємства немає реальної можливості відновити свою платоспроможність найближчим часом.

Визнання класу, до якого можна віднести підприємство, визначене неплатежеспроможним показано в таблиці 5.2.

Таблиця 5.2 - Узагальнення оцінка фінансової стійкості підприємства, що аналізується

Номер показника	На початок року		На кінець року	
	Фактичний рівень показника	Кількість балів	Фактичний рівень показника	Кількість балів
1	0,32		0,25	
2	0,87		0,9	
3	1,78		1,72	
4	0,56		0,52	
5	0,44		0,42	
6	0,57		0,52	
Разом	-		-	

Таким чином, по рівню фінансового ризику визначеного с допомогою даної методики, необхідно визначити до якого класу відноситься підприємство.

Далі для оцінки ризику банкрутства підприємства необхідно скористатися факторними моделями Альтмана, Лиса і Таффлера і розрахувати величину Z –рахунка на початок і на кінець року.

По моделі Альтмана величина Z - рахунка складає:

$$Z=0,717 \times X1 + 0,847 \times X2 + 3,107 \times X3 + 0,42 \times X4 + 0,995 \times X5 \quad (5.2)$$

де $X1$ – власний оборотний капітал / сума активів;

$X2$ – нерозподілений прибуток / сума активів;

$X3$ – прибуток до сплати відсотків / сума активів;

$X4$ – балансова вартість власного капіталу / позиковий капітал;

$X5$ – обсяг продажів (виторг) / сума активів.

Таблиця 5.3 - Варіанти розрахунку

Показник	Варіанти розрахунку									
	1		2		3		4		5	
	поч.	кін.	поч.	кін.	поч.	кін.	поч.	кін.	поч.	кін.
X1	0,27	0,28	0,33	0,34	0,29	0,3	0,31	0,32	0,28	0,29
X2	0,08	0,09	0,14	0,16	0,1	0,11	0,11	0,13	0,09	0,1
X3	0,328	0,352	0,368	0,392	0,348	0,372	0,358	0,382	0,338	0,362
X4	1,2	1,08	1,47	1,2	1,4	1,1	1,45	1,15	1,3	1,09
X5	1,5	1,76	1,78	1,87	1,7	1,78	1,75	1,8	1,6	1,77

$Z_{\text{норм min}} = 1,23$

За моделю Лиса:

$$Z = 0,063 \times X_1 + 0,092 \times X_2 + 0,057 \times X_3 + 0,001 \times X_4 \quad (5.3)$$

де X_1 – оборотний капітал / сума активів;

X_2 – прибуток від реалізації / сума активів;

X_3 – нерозподілений прибуток / сума активів;

X_4 – власний капітал / позиковий капітал.

Таблиця 5.4 - Варіанти розрахунку

Показ- ник	Варіанти розрахунку									
	1		2		3		4		5	
	поч.	кін.	поч.	кін.	поч.	кін.	поч.	кін.	поч.	кін.
X1	0,613	0,669	0,617	0,7	0,615	0,689	0,616	0,699	0,614	0,679
X2	0,328	0,352	0,35	0,356	0,33	0,354	0,34	0,355	0,329	0,353
X3	0,08	0,09	0,14	0,163	0,1	0,12	0,13	0,13	0,09	0,1
X4	1,2	1,08	1,6	1,17	1,4	1,14	1,5	1,16	1,3	1,09

$Z_{\text{норм min}} = 0,037$

По моделі Таффлера:

$$Z = 0,53 \times X_1 + 0,13 \times X_2 + 0,18 \times X_3 + 0,16 \times X_4 \quad (5.4)$$

де X_1 – прибуток від реалізації / короткострокові зобов'язання;

X_2 – оборотні активи / сума зобов'язань;

X_3 – короткострокові зобов'язання / сума активів;

X_4 – виторг / сума активів.

Таблиця 5.5 - Варіанти розрахунку

Показ- ник	Варіанти розрахунку									
	1		2		3		4		5	
	поч.	кін.	поч.	кін.	поч.	кін.	поч.	кін.	поч.	кін.
X1	0,923	0,909	0,927	0,914	0,925	0,912	0,926	0,913	0,924	0,91
X2	1,78	1,73	1,82	1,78	1,8	1,75	1,81	1,76	1,79	1,74
X3	0,343	0,387	0,348	0,391	0,346	0,389	0,347	0,39	0,344	0,388
X4	1,5	1,76	1,9	1,79	1,7	1,78	1,8	1,785	1,6	1,77

$Z_{норм}=0,2-0,3$

Далі потрібно зробити висновок про те, яка на даному підприємстві імовірність банкрутства.

Вказівки

Для відповіді на питання необхідно використати конспект лекцій з дисципліни (можливо електронний варіант), а також такі літературні джерела: [5] (зап. 1 вар. 1, зап. 1 вар. 2, зап. 1 вар. 3, зап. 1 вар. 4, зап. 1 вар. 5), [1], [8], [11], [12], [15], [4] (зап. 2 вар. 5, зап. 2 вар. 4, зап. 2 вар. 3, зап. 2 вар. 2, зап. 2 вар. 1), [1], [12]. Рішення задачі див. [8], [4].

РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

1. Грузинов В.П. Экономика предприятия. Учебник для вузов – 2-е изд. – М.: ЮНИТИ - ДАНА, 2002.
2. Бланк И.А. Управление прибылью. – К.: «Ника-Центр», 1998.
3. Бланк И.А. Управление активами и капиталом предприятия. – К.: «Ника-Центр», Эльга, 2003.
4. Василенко В.О. Антикризове управління підприємством: Навч. посібник. – Київ: ЦУЛ, 2003.
5. Высокотехнологичные предприятия в эпоху глобализации. / Иванов И.В., Баранов В.В., Лысак Г.И. и др. – М.: Альпина Паблишер, 2003.
6. Информационные технологии управления. Учеб. пособие для вузов / под ред. проф. П.А. Титоренко, - М.: ЮНИТИ – ДАНА, 2002.
7. Основы управления производством. Учебник для вузов – 2-е изд. / Под ред. С.Ф. Покропивного. – К.: КНЕУ, 2001.
8. Савицкая Г.В. Анализ хозяйственной деятельности предприятия. Учебное пособие. 4-е изд. перераб. и доп. – Минск: ООО «Новое знание», 2000.

9. Сосенко Л.С. Анализ экономического потенциала действующего предприятия. – М.: Экономическая литература, 2003.
10. Економіка виробничого підприємства: Навч. посібник / за ред. Й.М.Петровича. – 3-те вид. – К.: Знання, 2002.
11. Економіка підприємства / За ред. С.Ф.Покропивного. – К.: Наук.думка, 2000.
12. Экономическая стратегия фирмы. Учеб. Пособие / Под ред. Градова А.П., 3-е изд. - СПб.: Спец. Литература, 2000.
13. Фатхутдинов Р.А. Конкурентоспособность: экономика, стратегия, управление. – М.: Инфра-М, 2000.
14. Щекин Г.В. Основы кадрового менеджмента. Учебник, 4-е издание. – К.: МАУП, 2002.
15. Федонін О.С., Рєпіна І.М., Олексюк О.І. Потенціал підприємства: формування та оцінка: Навч. посібник, - КНЕУ, 2003.
16. Ансофф И. Новая корпоративная стратегия. – СПб.: Питер, 1999.
17. Архипов В.М. Проектирование производственного потенциала объединений. – Л.: ЛГУ, 1984.
18. Беляев А.А., Коротков Э.М. Систематология организации: Ученик / под ред. проф. Э.М.Короткова. – М.: Инфра-М, 2000.
19. Хоскинг А. Курс предпринимательства. – М.: Международные отношения, 1993.
20. Эйлон С., Голд Б., Сезанн Ю. Система показателей эффективности производства: прикладной анализ. – М.: Экономика, 1980.
21. Адимбаев Т.А. Экономический потенциал и эффективность его использования. – Алма-Ата: Наука, 1990.

Навчальне видання

МЕТОДИЧНІ ЗАВДАННЯ
до контрольної роботи
з дисципліни: «Управління потенціалом підприємства»
для студентів денної і заочної форми навчання
спеціальності 7.03050401 – «Економіка підприємства»

Укладачі: Посипай Володимир Гаврилович
Шершенюк Олена Миколаївна

Відповідальний за випуск: д.е.н., проф. Дмитрієв І.А.

Підп. до друк.	Формат 60×80	1/16 Бум. Тип №
Друк офсетний	Ум. др. л.	Нав - вид. л.
Тираж екз.		Ціна договірна
Зак. №		

ХНАДУ, ГСП, Харків, вул. Петровського, 25

Підготовлено у Харківському національному автомобільно-дорозньому університеті